

En deckare från verkligheten – historien om Neurosedyn

Titel: Bara en liten vit sömntablett

Författare: Nadja Yllner

Förlag: Recito, 2007

Redan julen 1956 föddes det första barnet, som blivit skadat av att mamman under graviditeten ätit talidomid, den verksamma beståndsdel i Neurosedyn. Pappan arbetade på läkemedelsfirman i Tyskland, som tagit fram preparatet och han hade tagit hem det innan det godkänts och fanns på marknaden. Tyvärr var det ingen som 1956 insåg sambandet mellan missbildningen och preparatet.

Talidomid hade först lanserats som ett medel att förstärka effekten av antibiotika för att sedan bli ett mycket eftertraktat sömnmedel. I djurförsök hade man försökt förgifta råttor, kaniner, katter och hundar till synes utan att lyckas. Det öppnade vägen för ett nytt sömnmedel, som till skillnad från de som användes vid den tiden inte kunde användas för självmord.

I Sverige skyndade sig Astra att skaffa licens och försäljningen av Neurosedyn som sömnmedel startade vid apoteken i januari 1959. Då hade redan biverkningar konstaterats i Tyskland i form av nervpåverkan. Samtidigt hade en ökande frekvens av missbildningar noterats, men kopplingen till talidomid var ännu inte tydlig.

Framgångarna i Europa ledde till att Astra ville lansera talidomid i USA, men dotterbolagets chefer i USA ansåg att det vetenskapliga underlaget var för dåligt och chansen

gick i stället till firman Merrell. FDA i USA gjorde samma bedömning som Astras dotterföretag, att underlagen var för dåliga och FDA kom aldrig att godkänna talidomid innan sambanden med missbildningar blev allmänt kända. Frances O Kelsey var FDA:s handläggare och hennes tveksamhet belönades så småningom av president Kennedy med en medalj.

Berättelsen om Neurosedyn bygger på intervjuer med ett stort antal beslutfattare, vårdpersonal, advokater, forskare och journalister. Dessutom har Nadja Yllner träffat drabbade familjer och anhöriga, som fyllt på med personliga berättelser om misstro, brist på förståelse och så småningom rättegångarna om vållande och ersättning. Yllner för också frågan vidare genom att redovisa dagens kontrollsystem och de register som finns för att tidigt upptäcka nya samband mellan läkemedel och dess biverkningar.

Detta är inte bara en historiebok. Den är i hög grad aktuell, ty Talidomid, som orsakade den värsta läkemedelskatastrofen genom tiderna, är återigen ett läkemedel på jakt efter nya sjukdomar.

Vill ni veta hur det gick i Sverige, hur många missbildade barn som föddes, hur Astra, Medicinalstyrelsen och andra agerade – läs Yllners bok!

Ingvar Karlberg

Redaktör

SMT